

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12
Negyedévre ———— 6
Egy óra ———— 2
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el. Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 162. szám.

Péntek július 17.

Rendelet a husról.

— július 17.

Mint tegnap röviden jeleztük már, a földmívelési miniszter rendeletet adott ki a husvizsgálat rendezéséről.

Ez a rendelet a husdrágaság mai korszakában különösen jelentős, mert ha teljesen nem is segít a husmizériákon, mindenesetre valami javulást, de legalább is rendet csinált a mai tarthatatlan viszonyokban. A rendelet kötelezővé teszi a husvizsgálatot s ezzel elejét veszi annak, hogy egészségre ártalmatlan húst lelkiismeretlen emberek továbbra is forgalomba hozzanak. Gondoskodik a közbiztonság tisztaságáról és egészségügyi felszerelésekkel való ellátásáról, végül tiltó rendelkezéseket állapít meg a mészárosok visszaélésének megakadályozására.

A rendelet két főrészből áll. Az első az általános határozatokat tartalmazza s kioktatja a törvényhatóságokat, nagyközségeket és kisközségeket a második fő részben foglalt intézkedések keresztülvitelének módjairól. A husvizsgálati teendők ellátására olyan helyeken, ahol husvizsgálókul sem állatorvost, sem emberorvost alkalmazni nem lehet, a miniszter a községi jegyzői iroda valamelyik tagjának husvizsgálóvá való kiképzését ajánlja, minthogy az ilyen alkalmazottak ugy nagyobb műveltségüknel, mint alkalmaztatásuk állandóságánál fogva is legmegfelelőbbnek látszanak. Örömmel látna a miniszter, ha azokat a községeket, ahol a levágott állatok után szedendő vágóhídi díjakból befolyó jövedelem a közbiztonság fontartásával vagy a vágóhídnak kisebb állatok vágására való berendezésével járó költségek fedezésére nem elegendő, a törvényhatóságok megfelelő anyagi támogatásban részesítenék.

A második rész tizenhárom címből és 120 szakaszból áll. Az első cím a közbiztonságról, a második a husvizsgálókról, a harmadik a husvizsgálók képesítéséről, a többi a levágásról, a levágott állatok husának és szerveinek vizsgálatáról, a vágólajstromokról és a marhaleve-

lekről, a mészárszékekről és a hus árusításáról, a hatósági husszékekről, a husneműek és hustermekek elkészítéséről és elárulásáról. Kimondja a rendelet, hogy az emberi élvezetre alkalmasnak minősített húst mindig tiszta, hűvös és száraz helyen kell tartani; azt a mészárszék elé az utcára kiakasztani, vagy más-ként pornak, piszoknak kitenni nem szabad. A hus kivágásához szükséges asztalok, tőkék, kések, mérlegek, bádógok, nemkülönbön a letakarásához használt terítők és az alkalmazottak kötevényei mindig tiszták legyenek. A hus árusítója köteles azonnal jelentést tenni a husvizsgálónak, ha a hus feldarabolása közben abban bárminő rendellenességet talál. Minden mészárszékben és hentesüzletben a hus ára egyes fajok és lehetőleg testrészek szerint is külön e célra szolgáló táblán szembeöltő helyen jelzendő.

Végül szól a rendelet a szárnyasokról, halakról és vadakról s a hus belföldi szállításáról. Az utolsó paragrafusok a büntető határozatokat és a záró határozatokat foglalja magában.

Szóval ismételhetjük, hogy a rendelet, ha nem is jelent gyökeres orvoslást, de némi javulást mégis fog hozni a mai viszonyokba, különösen, ha annak rendelkezéseit kellőképpen, gondosan s megfelelő energiával végrehajtják.

Felvétel a nagybeeskereki jegyzői tanfolyamra.

Nagybeeskerek, július 17.

Jankó Ágoston alispán, a nagybeeskereki községi közigazgatási tanfolyam igazgatója, a tanfolyam 1908—1909-ik tanévének megnyitására, illetőleg a tanfolyamra való felvételre nézve a következő értesítést közli:

A nagybeeskereki községi közigazgatási tanfolyam az 1908—1909. tanévére a felvétel Nagybeeskereken f. évi augusztus hó 26—31. között fog megtörténni. Ezen idő alatt lehet jelentkezni, amely alkalommal következők igazolandók:

Az, hogy az illető:

a) a főgimnázium vagy főreáliskola nyolc osztályát vagy ezen középtanodákkal egyenrangú más középfokú iskolát, vagy megfelelő katonai tanintézetet sikeresen végzett;

fiatalította, hanem megöregítette, ügyes redőkkel az arcán, festett hajjal, elferdített arcvonásokkal, elannyira, hogy mikor természetes állapotába visszajuttatták, alig negyven éves embernek látszott s annyira elűtött előbbi alakjától, hogy a legkisebb hasonlóságot is lehetetlen lett volna megállapítani az egyik és a másik közt.

Ki lehetett? Miért ez az alakoskodás? Itt nyitva maradt a tér feltevésekre. Én félre dobtam legelőbb is azt, hogy előre készült a büntényre s aztán biztosítani akarta magának a büntetlenségét. Valóban nem mutatkozott volna több ízben abban a házban, azután pedig sietett volna megugrani, vagy legalább is védeni igyekezett volna magát.

De nem, semmi. Tétlenül maradt. Ez a következtetés tehát önkénytelenül arra a védelemre látszott vezetni, hogy nemcsak kéjgyilkosság esete forog fenn, hanem, hogy a gyilkos ismerte az áldozatát és az is ismerte őt, mindenkéül pedig a férj is ismerte az asszonyt.

Az átalakulásnak csak az lehetett a célja, hogy tévutra vezesse a férjet, ki bizonyára keresi a nejt választ avagy bosszu céljából s így megfigyelteti azokat, akiket szeretőinek tudott, avagy tartott. Első gondolatom volt természetesen megidézni a férjet, de hát eltűnt mindjárt a büntény elkövetésekor, nyilván menekült a szűgyen és botrány elől. A cseléség nem tudott semmit, legfeljebb csak azt, hogy gazdájok örülten szerette a nejt, hogy több ízben megbocsátott neki anélkül, hogy valaha rá tudta volna szólni magát, hogy elszakadjon tőle és végre,

b) az iskolai tanulmányok befejezése után valamely község jegyzői (községi vagy körjegyzői, vagy rendezett tanácsú városi jegyzői irodában mint aljegyző (segédjegyző, jegyzősegéd), jegyzői irnok, vagy jegyzőgyakornok legalább egy évi gyakorlatot töltött;

c) az állam hivatalos nyelvét szóval és írásban bírja;

d) feddhetetlen előéletű.

A nagybeeskereki községi közigazgatási tanfolyam bentlakással egybekötött tápintézetben van összekötve. A tápintézet 42 személyre teljesen be van rendezve. A tápintézetben vannak teljes fizetéses és kedvezményes helyek. Ágyneműről mindenki maga gondoskodik.

Teljes fizetéses havi 30 korona. Ezen kívül havi 20, 15 és 10 koronás, valamint 15 teljesen ingyenes hely van. Ezen havi díjazásért: lakás, fűtés, világítás, reggeli, ebéd és vacsora jár.

A tápintézetet vállalkozó köteles: reggelire, minden bennlakónak tejeskávét megfelelő cukorral és zsemlyével;

ebédre három tál ételt, mely állhat: a) marhahús-levesből, amelybe elegendő tészta-neműt, burgonyát vagy hüvelyeset kell befőzni; b) 15 dekagramm marhahusból megfelelő környezettel és mártással, vagy egy tányér vastagétel $\frac{1}{8}$ kiló sült hússal, vagy egy tányér paprikás, benne főtt burgonyával vagy tésztával; c) egy tányér sült vagy főtt tészta;

vacsorára, ha délben két tál husétel volt, egy tányér sült vagy főtt tésztát, ha délben csak egy husétel volt, akkor $\frac{1}{8}$ kiló sült húst, egy tányér felmelegített vastagétellel vagy ugyanannyi környezettel, esetleg salátával, vagy végül egy tányér paprikást (gulyást) benne főtt burgonyával kiszolgáltatni.

A tápintézet felett állandó felügyelet gyakoroltatik.

Az élelmezést a kirendelt előadó ellenőrzi. A tápintézetbe való felvétel iránti kérvényeket célszerű még augusztus első napjaiban beküldeni Nagybeeskerekre az igazgatóságához, hogy a beosztás kellő időben és az egyesek vagyoni viszonyainak megfelelően történhessék. Aki kedvezményes helyet akar elnyerni a tápintézetben, a bélyegtelen kérvényhez mellékelje a saját és szülei vagyoni viszonyait feltüntető községi bizonyítványt.

A tápintézetben külön tanulóterem áll rendelkezésre. A szegényebb sorsú ifjak az intézet nagy könyvtárából tankönyvekkel is elláttatnak, amelyeket azonban a tanév végével vissza kell szolgáltatni. A tápintézetben elhelyezett növendékek az intézeti orvos részéről ingyenes gyógykezelésben részesülnek.

Az évi tandíj 40 korona, mely összeg fél-évenként 20—20 koronás részletekben előre fizetendő.

A „TORONTÁL“ tárcája.

Bizarr büntény.

A legbizarrabb büntény, melyet hosszú bírói pályámon találtam, mondta Morange, a miromesnil-utcai volt. Az akkori lapok hasábkotat irtak a nő-ről, kit egy találgakra berendezett házban megfojtottak; a körülmények azonban, melyek a gyilkosságot előidézték, örökké ismeretlenek maradtak a nagyközönség előtt.

— Sadismus? — mondtam.

— Ez volt, vallotta be Morange, az én első gondolatom is. A dolog első pillanatra banálisnak tűnt fel, ha nem lett volna ott az áldozat neve és rangja, melyre csakhamar rájöttem. A nő az előkelő világból való volt, melyet különben felháborított a viharos kalandjaival, míg csak oda nem hagyta a férjét, hogy egészen kedvére élhessen, szóval elzúllott.

— Ami a gyilkost illeti, egy ötven év körüli ember, ki lesujtva, bambán, ellenállás nélkül le hagyta magát tartóztatni s kiből semmit sem tudtam kivenni. Háromszor vagy négyszer jelent meg abban a házban, csupán csak angolul beszélve, tökéletesen angol külsővel; és megjegyzendő, hogy a találgán mindig csak egy nőt kért, magát az áldozatot.

E tényből már bizonyos konjunkturákat építettem fel, mikor azt a sajtóságos felfedezést tettük, hogy ez az ember elváltoztatta magát. Igen, elváltoztatta, mint a színész csodás művészettel és csodálatosképen nem meg-

mikor az asszony megszökött, egy ideig attól tartottak, hogy az esztét veszti.

A szobalány, ki urnójának teljes bizodal-mát bírta s be volt avatva a titkaiba, minden habozás nélkül bevalotta, hogy ő ismerte jobbára mind az asszony szeretőit s vállalkozott rá, hogy ha szembesítem velök, mindegyiknek megmondja a nevét. Oda adtam neki a gyilkos fényképét. Figyelmesen megnézte, megfeszítette az emlékező tehetségét s az olyan emberek türelmetlenségét látszott elárulni, akik tudnak valamit, de nem képesek annak szavakban kifejezést adni, vagy akiknek nyelvökön van a szó és nem tudják kimondani.

— Igen, mondta, én ismerem ezt az urat. Bizonyosan láttam már valahol. Az asszonyom valamelyik kedvese? Nem, nem hiszem. De talán ha személyesen látnám, rá emlékezném.

— Erre meghagytam, mondta Morange, hogy vezessék elem a vádlottat. A leány megnézte s első pillanatra majd elsikoltotta magát meglepetésében. Majd kételkedni látszott, zavarba jött. Végre összeszedte magát s hirtelen felkiáltott:

— De hiszen ez a mi nagyságos urunk!

— Valami meglepetésre el voltam készülve, folytatta Morange. Ez azonban felülmúl minden képzeletet. A leány megmaradt az állítása mellett. Azóta levágott szakála, festett haja, lesóványodása dacára egész határozottan felismerte a volt gazdáját, az embert, kit én kerestem.

— A férjet?

— A férjet. Különbön neki magának esze-

Aki tandijmentességet kíván elnyerni, ez iránti bélyegmentes kérvényét a saját és szülei vagyoni viszonyait feltüntető bizonylattal felszerelve nyújtsa be.

Jankó Ágoston,
alispán,
a nagybecskereki közs. közigazgatási
tanfolyam igazgatója.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6 1/2 ó-tól kezdve délig azurak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 7/8 óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

A városi főgimnázium szertárai nyitva minden vasárnap délelőtt 11 órától 12-ig.

Julius 19. Az orvos-egyesület gyűlése.
Augusztus 10. Közigazg. bizottság ülése.

Pusztulunk, veszünk . . .

Mostanában sokat hallani mindenfelől a panaszt, hogy pusztul, gyengül, veszendőbe megy az emberi faj; egyre züllik, egyre romlik, egyre silányabb lesz. S első pillanatra úgy tetszik, igazat mond az általános panasz. Nézzék csak meg a mai gyerekeket, főképp a városiakat, milyenek? Soványak, vékonyak, sápadtak. Szinte hálai jár beléjük a lélek. Sulyt felemelni, csak egy-két fontnyit, de hogy tudnának s amint egy kis szellő jár, alig, hogy egy-két csöpp eső esik, már köhögnek, hurutjuk támad, influenzások.

A papák, a mamák, — tőlük öröklik a kisdedek, — semmivel sem különbek. A papa gyomorhurutos, álmatlanságban szenved s ingerlékeny. A legkisebb zaj is bosszantja, a legkisebb zavar is bántja s ilyenkor haragjában menekül a friss levegőre — a klubba. A mama pláne ideges. Folyton rohamai vannak s gyilkolják az idegei. A legközbenebb kalap migrént szerez neki s egy köpeny ájulásba kergeti.

Egyébként is látnivaló napról-napra az emberiség degenerálódása. Folyton új betegségeket fedeznek fel, az ideg és elmebajok pedig olyan gyakoriak, hogy szinte rémitő . . .

Szóval: pusztulunk, veszünk . . .
Hogy mi okozza mindezeket, könnyű annak kitalálni, aki elhiszi. Teszi a kor idegessége, a fejlett kultúra, a nehezebb megélhetési viszonyok, a hitélet elhanyagolása, a feslett erkölcsök, a túlszágított szellemi munka, a ledérség, az alkoholizmus. Legalább így szokták mondani . . .

Azonban, ha a dolgok mélyére nézünk, mégse olyan szomorú a világ, amilyennek festik. Mint ahogy az ördög se olyan fekete. Se nem rosszabbak, se nem gyöngébbek, se nem ostobábbak az emberek, mint hajdanta voltak. Sőt. Jobbak, erősebbek, képzetebbek. A szellemi nagy fejlődésről talán szólni is fölösleges, beszéljünk csak a testi satnyulásról. Amely szintén nincs meg. Igaz, az emberek idegesek, sok az elmebajos, azután betegségeket is minduntalan olyanokat fedeznek fel a doktorok, amikről őseink őseinek halovány sejtésük se volt. De mit jelent ez? Nem azt, hogy a betegség nem volt meg, legfeljebb annyit, hogy nem ismerték fel s nem

ágába sem jutott tagadni. Sőt lassankint nem ugyan vallomást, — sokkal inkább meg volt semmisülve, de apró, bizalmas közléseket vettem ki belőle, mik végre némi világosságot derítettek az elmémre.

Képzeld el a leghevesebb szenvedélyt, mely egy ember vérének korbácsolhatja. Az előbb boldog, majd féltékenységtől gyötört szerelmet, mely ellen a megvetés sem használt semmit. Jönnek a válságok, a jelenetek, melyek után a nő megszökik, kétségbeeséstől, féltékenységtől örültté téve a férjet, ki a szeretők mellett most már még inkább birni akarja az asszonyt; nincs más gondolata, csak ez, más akarata, mint ez.

Ezért volt az átalakulás, az alakoskodás: hogy megcsalja, meglepje a nejét. És sikert ért. Mint ismeretlen kliens belopódzott és lopta a saját élvezetét, melyet így fesztelenül megkapott. Képzeld el ezeket a kegyetlen pillanatokat, melyekben kéj és düh vegyült egymással, az egyszerre kielégített gyűlöletet és szerelmet, a győzelem büszkeségét s a bukás gyalázatát, a poklot és a mennyet.

— Nos, és a büntény? . . .

— Ejh, aminek meg kellett történnie, megtörtént. Mily módon? Nem tudom. Azt hiszem, ezek a borzasztó örömeik örültté tették s egy önfeléd pillanatban megfojtotta az asszonyt.

— Elitelték? kérdeztem.

— Nem, mondta Morange. Sikertült neki meggyilkolni magát. Megfojtotta magát, mint a hogy megfojtotta a nejét. (V. S.)

Jean Reibrach.

tudták gyógyítani. Ha tehát a betegségeknek pusztító hatásuk van az emberekre (s ki tagadná, hogy nem), minden egyes új betegség felfedezésének úgy kell örvendeznünk, mint Pythagoras örvendett, amikor nagy geometriai igazságát felfedezte. Mert a betegség megismerésétől csak egy lépés választ el a gyógyítószer föltalálásától. Néha igen nagy lépés, mint például a tuberkulózisnál, de rendszeren csak kicsiny, amit könnyű szerrel átlép az orvosi tudomány. Hogy ez valóban így van, legkésebb bizonyítéka, hogy száz és száz súlyos, pusztító és veszedelmes betegség, ami hajdanta pusztító járvány volt és ezeket ölt és tett nyomorultakká, vagy egészen eltűnt a föld színéről, vagy teljesen szörványos és veszélytelen lett.

Egészségesebbek lettünk, mint voltak őseink, erkölcsösebbek is s kevésbé italosak. Sőt azt is lehet mondani: erősebbek, fürgébbek és ellentéző képességünk is nőtt.

Az erőt ezek közül nehéz elhinni, ha az ember Herkulesről olvas, vagy Toldyról, avagy a muzeumokban nézi a hajdani vitézek fegyverzetét, pajzsait, kardját, buzogányát. S mégis erősebbek vagyunk. Nincs olyan nagy teherbírási, törési, emelési, hajítási rekord, amit a legújabb atléták tudnak emelni, tovább tudnak dolgozni, nagyobbat ugrani, messzibbre hajítani az új erőművészek, mint a régiek.

Ne legyen hát panasz róla, ne bántson az aggodás bennünket: az emberiség egyre fejlődik, tökéletesedik, gyarapodik. S aki a régi jó időkről beszél, nem az emberiség ellen van panasz, csak — saját maga ellen.

Eljegyzések. Vá sar helyi Károly nagyikindai főgimnáziumi tanár jegyet váltott Michelbach Mariska kisasszonnyal, Michelbach Fülöp nagyikindai m. kir. posta és távirtda felügyelő leányával.

Deutschbauer Ignác, a nagyszentmiklósi polgári fiúiskola latin tanára eljegyezte Lakott Teréz kisasszonyt Nagyikindáról.

Nyilvános köszönet. Östreicher Sámuel ur Máramarosszigetről egyetünk céljaira 30 koronát méltóztatott beküldeni, mely nemes adományért hálás köszönetet mond Winter Katalin, az izraelita nőegylet elnöknője.

Halálozás. Mint Nagyikindáról jelentik, Groszmann Béla, a nagyikindai gőzmalom igazgatója, ott a napokban hosszas szenvedés után meghalt. Az elhunyat tegnapelőtt temették el élénk részvét mellett.

A nagybecskereki kereskedelmi alkalmazottak mulatsága. A nagybecskereki kereskedelmi alkalmazottak szakegylete folyó évi aug. 1-én a „Korona”-kerthelyiségében nagy cabaret-estélyt rendez. Kezdeté este 9 órakor. Jegyek kaphatók az egyleti tagoknál elővetelben 1 koronáért, a pénztárnál 1 kor. 20 fillérért. Az estélyen vigjátékokat, kuplékat, monológokat, ének- és zeneszámokat adnak elő. Közreműködnek: Gintner Mariska, Babinszky Betti, Buschbacher Gizzi, Grünberger Berta kisasszonyok, továbbá Weisz Dávid, László Márton, Hauschild Károly, Janczer Mihály, Reitenbach József, Brunet Géza, Schwarcz Sándor, Bencz János és Wehninger József.

Tüzek Nagyikindán. Mint Nagyikindáról jelentik, ott a héten nem kevesebb mint négy tűz volt. Vasárnap este 10 óra tájban Repka István szatócs II. negyedbeli háza égett le. A tűz úgy keletkezett, hogy Repkék leánya este az éléskamrában járt s bent felejtette az égő gyertyát. Attól aztán a fölötte lógó szoknyák meggyuladtak, majd a mestergerenda fogott tüzet, mely a padlásra és tetőzetre átcsapott.

Hétfőn Milosev (Pujkin) Iliá tanyáján pusztított hatalmas tűzvész, melynek 1600 kereszt buza esett martalékaul. A kár 7000 kor. Itt a tüzet a csipológépből kiszállt szikra okozta, mivel a gép kéményén nem volt tűzfógó.

Ugyancsak hétfőn Adamovits Miklós tanyáján volt tűz, mely nagy mennyiségű idei és tavalyi szalmát, polyvát pusztított el, mintegy 2200 kor. értékben.

Tegnapelőtt délből Bogdán Márkó tanyáján fogott lángot a keresztbe rakott buza és ámbár a legnagyobb, 40 hold buzát tartalmazó keresztet sikerült megmenteni, a tűz mégis oly nagy mértékben pusztított, hogy a kár a 6000 koronát meghaladja.

Juliusi boru. A júliusi nyári nap ragyogó tüzeit és égető melegét hirtelen, szinte átmenet nélkül őszi borongás, hűvös eső váltotta föl. A negyvenfokos forróság egy éjszaka alatt leszállt huszra s két nap óta olyan borús, hűvös idő jár, hogy éppenséggel nem esodáljuk meg azokat a kényesebb természetű embereket, akik felöltöben járnak. Közbe-közbe az eső is esik s amint a szél az ablakhoz csapkodja a csöppeket, valóssággal őszi hangulat vesz erőt rajtunk. Mindazáltal nem igen haragszunk erre a nyári hűvösségre. Legalább azoknak is jut nyári üdülés, akiknek itthon kell maradnia. A nyaralóknak nem

árt nagyon, legalább hazakiváncsoznak, ellenben igen jót tesz a júliusi boru a kapás növényeknek, kukoricának, krumplinak. Már pedig az emberiség nagyobbik részére nem az a fontos, hogy a nyaralók élvezete elromlik, hanem hogy legyen elég és olcsó — krumpli.

A nyár veszedelmei és a csecsemők. A csecsemőkör halandóságának legnagyobb százalékát a nyári megbetegedések szolgáltatják. Ezek közül is a legveszélyesebb a hasmenés, a gyermekek gyomorbelhurutja, mely elég gyakran pár nap alatt kioltja a csecsemő életét.

A gyomorbelhurutot többnyire a tej bakteriumai okozzák, melyek a nyári hőségben rohamosan szaporodnak és a tej bomlását is előidézik. A tehéntej nemcsak akkor veszélyes a gyermekekre nézve, amikor már látható is a bomlási processzus eredményei. Éppen ezért kiküszöbölendő lenne a tej a gyermekek étrendjéből, a forró évszak idején.

A meleg időjárás alatt a tehéntej csak olyan alakban adható a gyermeknek, mely a mellett, hogy a tej alkotórészeit bomlásra nem képes állapotban tartalmazza, tápláló és könnyen emészthető anyagok hozzáadásával kifogástalan táplálékot képez. Ilyen követelményeknek felel meg az általánosan ismert Nestlé-lele gyermekliszt.

Az agglegény. A kis Emmácska kérte az apjától:

— Papa, mi az az agglegény?

— Az, kis leánykám, egy olyan bácsi, akinek nincs saját felesége.

Agyongázolta a cséplőgépet. Halálos kimeneteli baleset érte Vracsevgajon Popov Velimir ottani 40 éves, jómódu birtokos. Amidőn ugyanis folyó hó 14-én gőzcséplőgépjét el akarta szállítani, a gép elé fogott ökrök megbokrosodtak, maguk alá temették, majd a gép kerekai alá jutott, melyek keresztülmenve rajta, hátgerincét és karjait összetörték. Popov egy órai kínos szenvedés után meghalt.

Váltóhamisító földbirtokos.

— Torontái földbirtokos letartóztatása Aradon. —
— július 17.

A könnyelmű léha élet tragédiája az alábbi história, amelynek főszereplője egy egykor dús-gazdag torontái földbirtokos, akit pazarló életmódja odajuttatott, hogy tegnapelőtt váltóhamisítást ért letartóztatást Aradon. Szomorú részlete az ügynek, hogy a tönkrement ember a felesége juttatta a bíróság kezére, mert ő jelentette föl a férjét váltóhamisítás miatt s így tartóztatott azután le a férfit, aki ma a nagybecskereki kir. törvényszék fogházában elmélkedik a sors forogdoságáról.

A mese régi és ismerős. Belgram János volt földbirtokos, akinek néhány év előtt még hatalmas földbirtoka volt Szárcsa község határában, elverte a vagyonát, adósságokat csinált, majd váltót hamisított.

Belgramot egész Torontálban nagyon jól ismerték. Különös passziói egy egész vagyont emésztettek fel és a földbirtokos ugyszólván az ablakon dobta ki a pénzt. A költségezése egyáltalában nem állt arányban a jövedelmével, de a gazdag ember hírében álló birtokosnak mindenki szívesen adott pénzt, természetesen busás kamatra.

Egy szép napon azután ennek az életnek végét szakadt. A hitelezők szomorú arccal hivatkoztak a nehéz pénzügyi helyzetre, a pénzpiac pangására, a pénz drágaságára, sőt egynemelyik minden tekintetben nélkül figyelmeztette is Belgram Jánost, hogy jó lenne már az adósságok rendezésére is gondolni. Hogy a földbirtokos a hitelezőt kidobta a kastélyból, az csak természetes, de viszont az is természetes, hogy egy napon bizony felhangzott a dobszó a szárcsai kurián. A gyönyörű fekete torontái földet elárverezték és Belgram ekkor azokaihoz fordult. Azok segítettek is rajta és a nábob nagyobb földbirtokot bérlet ki.

A régi életmódját azonban újra folytatta. Napirenden volt nála az orgia és amit odahaza nem tudott elverni, azt a pénzt gyorsan költötte el a főváros kétes hírű mulatóhelyein, pezsgő, cigányzene és nő mellett.

Közben Belgram teljesen tönkrement. Mikor a birtok bérlete lejárt, a tulajdonosok nem akarták a szerződést vele meghosszabbítani s így az utolsó gyékény is ki volt rántva a könnyelmű ember talpa alól s az egykor dús-gazdag földbirtokos teljesen el volt temetve az adósságok tengerében. Ismét rokonaihoz fordult, de ezek okulva több szomorú tapasztalaton, nem voltak többé elnézők hibáival szemben, attól tartván, hogy könnyelmű, pazarló életmódja őket is tönkre juttatja.

A vig életnek tehát befellegzett. Elfogyott a bankó, a hitelezők is kereken megtagadták a további hitelt, a jóbarátok is csak addig voltak kedvesek, míg a pénzben tartott s így vége kellett

volna hogy szakadjon a vidám életnek. Csakhogy ezzel a gondolattal nem birt megbarátkozni Belgram s kijátszotta utolsó kártyáját, különféle manipulációk után a váltóhamisításra adta magát.

Ez év január 21-én a felesége aláírásával egy 1194 koronás váltót nyújtott be a Torontál-megyei takaré- és hitelbanknál, amelyet le is számítottak s csak később tűnt ki, hogy a váltó hamis.

A pénzügyet értesítette Belgramné, aki kijelentette, hogy hamis a váltó, de azért, mint az asszony vallotta, hogy megőrizze a név becsületét, kifizette ugyan a váltón szereplő összeget. Később azonban mást gondolt s váltóhamisítás címén maga tett feljelentést a férje ellen.

Belgram eközben eltűnt Nagybecskerekéről s a bíróság nem tudta megtalálni. Erre a nagybecskereki törvényszék körözést adott ki ellene, megkeresvén az összes hatóságokat, hogy Belgram Jánost feltalálása esetén tartóztassék le.

A körözés elment Aradra s vele együtt Belgram fényképe, amelyet átadtak a detektívnek. Tegnapelőtt délután Rasztk István detektív az aradi Weitzer János-utcában járt. Itt a postaépület előtt megpillantott egy elegánsan öltözött férfit, aki egy feltűnően szép nővel beszélgetett. A detektívnek nagyon ismerős volt a férfi arca és erre megnézte a nála lévő fényképet.

Rögtön meggyőződött arról, hogy a férfi azonos Belgram Jánossal, mire odalépett hozzá és a vállára tette a kezét.

— Belgram János, — szolt hozzá halkán — én önt a törvény nevében letartóztatom és felszólítom, hogy kövessen a rendőrségre.

A váltóhamisító elhalványodott és elkezdett dadogni, majd újabb felszólításra követte a detektívet. A vele levő nő a leleplezés után gyorsan elmenekült.

Belgram a rendőrségen bevallotta személyazonosságát s így a letartóztatott embert tegnap beszállították a nagybecskereki kir. ügyészségre, illetve fogházba.

A bíróság azonnal ki is hallgatta Belgramot, aki tagadja, hogy váltóhamisítást követett volna el s azt mondja, hogy a felesége írta alá a váltót s most csak bosszút akar rajta állani, mivel válópör folyik köztük s azért tagadja meg aláírását.

Az ügyészség Belgramot továbbra is fogva tartja, egyben pedig felhívta Belgramné, hogy amennyiben a kérdéses váltó még birtokában van, küldje el bünjelként a kir. ügyészségnek.

Irodalom, művészet.

* **Kitüntetett torontáli zeneszerző.** Ifj. Buchner Antalt, id. Buchner Antal kisorozsi kereskedő fiát, aki most végezte el kitüntetéssel az „Országos Magy. Kir. Zeneakadémia”-t, dr. Párvy Sándor szepesi püspök székesegyházához székesegyházi karnagynak nevezte ki, mely állását f. hó 21-én foglalja el Szepeshelyen. Megjegyezzük egyúttal, hogy ifj. Buchner Antal ugyancsak most nyerte el a három évre szóló Haynald-alap ösztöndíját mise pályázattal és hogy ősszel fogják bemutatni a nagy zenekari előadások egyikén ama nagy zenekari művét is, amelylyel elnyerte a „Keoszlér”-féle kitüntető díjat. Az országos zeneakadémiánál végzett tantárgyak főcsoportjai, melyekből oklevelet nyert, nemcsak a zeneszerzési, liturgiái és zenetudományi tanszakokra vonatkozik, hanem külön oklevelet nyert mint középiskolai énektanár, amelylyel tehát állása betöltésére mindenképpen méltó. (sgh.)

* **Az Uránia-színház.** Tegnap utolsó előadásul élvezetes estét nyújtott a közönségnek az Uránia-színház. Az este ugyanis Ráth Istvánnak „Az élet komédiája” című darabját aták, amely telve van jóízű humorral s ezzel fűszerezve mutatja be magát az életet mindenféle változataiban, megvilágítván annak ugy fény-, mint árnyoldalát. Különösen tetszett a publikumnak a második felvonás, amely szóban és képen bemutatja, hogy milyenek a nők és milyenek a férfiak. A közönség, mely a tegnapi előadás iránt meg lehetős érdeklődéssel viseltetett, sokat kacagott a mulatságos képeken s a darab szövegén s tetszésének gyakran hangos tapsokkal adott kifejezést. Ugyancsak tetszettek tegnap a mozgófényképek is, amelyek kivétel nélkül tréfás jeleneteket ábrázoltak.

* **A „Zenélő Magyarország”** közismert zene-mű folyóirat ép most megjelent 362-ik füzeté újra a legjobb s kedvelt zongora-ujdonságokat közli, mint I. Illéssy Gyula, kedvelt dalszerzőknek két hangulatos magyar nótáját: 1. „Hej mikor még kedves rózsám szeretél.” 2. „Kancsót a kezembe...” (bordal). II. Heidlberg Albert bájos „Gavotte”-ját zongorára. III. Komáromy Ödön hazafias „Dobó-induló”-ját, magyar dalszöveggel. Elismert tény, hogy annyi zeneművet, s a legjobb hazai és külföldi szerzők kiváló ujdonságait, csak 6—8 koronáért szerezheti meg külön kiadásokban, amennyit egy füzeté ad e pompás zeneműfolyóiratnak; mégis rendkívül elterjedtsége miatt 6 korona, fél évi előfizetésért 12 ily gazdag tartalmú füzetet s

s egy 50 zeneoldal terjedelmű albumot, egész évi 12 kor. előfizetésért pedig a Husvéti és Karácsonyi zenealbumokat is teljesen ingyen adja előfizetőinek. Előfizetések az e számmal meginduló 1908. évi július—decemberi félévre a „Zenélő Magyarország” (Klökner Ede) zeneműkiadóhivatalához, Budapest, VIII. József-körut 22. intéződé, honnan kívánatra kimerítő árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

TÁVIRATOK.

A király programja.

Budapest, július 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ischlből sürgönyzik: Ed-digi megállapodások szerint a király szeptember 6, vagy 7-ikéig marad Ischlben. Ekkor Bécsbe utazik s ott marad Erzsébet királyasszony halálának évforduló napjáig. Szeptember 10-ike után a király a magyarországi nagygyakorlatokra utazik.

A patriárka választás.

Budapest, július 17. (A „Torontál” ered. távirata.) Ujvidéki jelentés szerint a szerbek körében nagy előkészületek folynak a karlóczai patriárka választó kongresszusra. A patriárkai székre két komoly jelölt van és pedig Zmejanovics verseczi püspök és Bogdanovics Lucian budai püspök. Az eshetőségek a jelen pillanatban bizonytalanok, mert mindkét püspöknek nagy tábor van. Zmejanovicsot a radikális szerbek támogatják, akik azzal korteskednek mellette, hogy a kormány is Zmejanovicsot látná szívesen a patriárkai széken. Ez azonban aligha van így, mert az egyik kormányhoz közelálló lap a többek közt a következőket írja:

„Olyan patriárkát óhajtunk a szerbeknek, aki európai színvonalon áll, fáját és annak feladatát magas szempontból itéli meg és a jövő fejlődés zavaros utain jó tanácsot ad. Ami nem lehet más, mint hogy a szerbek egyetértésnek egymás között, aztán egyetértésnek a magyarokkal, együtt haladjanak Európával, ezen helyzetükben képviseljék okosan a görög keleti egyház érdekeit itthon is, külföldön is. A görög keleti patriárka méltósága ősi nagy hivatal és hivatás. Minden görög keleti egyháznak hazánkban ő a törvényes feje, melyből a román görög keleti egyház kivált; de a többi fenhatósága alatt maradt. Ő az ipeki patriárkának is törvényes jogutódja, mint ilyen a boszniai, a dalmáciai görög keleti egyházak feje. Eljött az ideje, hogy ezen historiai állásának érvény szerzettségét mindkét irányban. Erre olyan férfiú megválasztása szükséges, akire ezt a feladatot bátran lehet bizni és a több hatalmat szívesen is bizzák rá. Az összes jelöltek között csak egy van ilyen és ez Bogdanovics Lucian. A többi lehet jó pap, jó pártember; de csak vicinális nagyság. Fiatal, képes, kedves férfiú kell a nagy feladatra és ilyen Bogdanovics Lucian.”

A horvát bán ügye.

Budapest, július 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: A magyar kormány Rauch Pál báró horvát bánnak Knininben történt inzultálása miatt Beck báró osztrák miniszterelnökhöz fordult orvoslásért. Beck báró miniszterelnök rögtön utasította a dalmát helytartóságot, hogy indítsa meg a legszigorúbb eljárást s a vétkeket büntesse meg. Arról azonban, hogy az osztrák kormány sajnálkozását fejezte volna ki, Bécsben nem tudnak semmit.

Az angol hajóraj Fiumében.

Budapest, július 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Fiuméből sürgönyzik: Az angol Földközi-tengeri hajóraj ma délután 5 órakor érkezik ide. A parancsnokok fogadására az Adamich molóra a 79-ik gyalogezred százada és zenekara fog kivonulni. Nákó Sándor gróf fiumei kormányzó az angol hajóparancsnokok tiszteletére este ebédet ad, amelyen katözene játszik. Vasárnap este tizedfél órakor a kormányzó palotában és parkban soiré lesz, melyen a városi zenekar a parkban, a katonazene pedig a palota nagy csarnokában játszik. A palotát és a parkot fényesen kivilágítják. A hajók érkezésénél Minach és Sablich révhivatali kapi-

tányok intézkednek. Az angol hajók a kikötő előtti bójáknál állanak meg. A kormányzó ebédjére hivatalosak az angol parancsnokokon kívül a polgári és katonai hatóságok fejei, valamint az angol konzul.

Lónyai grófék ügyei.

Budapest, július 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az utóbbi napokban Lónyai grófról és nejeről, Stefánia főhercegnőről különböző hírek jelentek meg a lapokban. A hírek a Lónyai-pár súlyos anyagi zavarairól, ellenük indított tömeges perekéről és más botrányokról szoltak. Most Lónyaiék jószágkormányzója kijelenti, hogy ezek a híresztelések rosszakaratu rágalmak. Mindössze két peres ügyük van Lónyaiéknak egy bérlővel s egy másik féllal 1000 korona körül.

Nagy esők mindenfelé.

Budapest, július 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Aradról sürgönyzik, ott és a környéken az éjjel nagy eső volt.

Ugyancsak nagy eső volt az éjjel Malaczka és Györök körül, úgyhogy a két község közötti vasuti töltést az eső annyira alámosta, hogy a forgalmat egyelőre be kellett szüntetni.

Határidő-üzlet.

Budapest, július 17. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (októberre 1908.)	22-34
Rozs (októberre 1908.)	18-76
Zab (októberre 1908.)	16-78
Tengeri (augusztusra)	14-68
Tengeri (uj, októberre)	15-20

Közzgazdaság.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztetik a Nagybecskereken 1908. évi július hó 17-én megtartott heti vásár alkalmával:

buza	50 kgr.	10-50 korona
kétszeres	”	7-50
rozs	”	8-”
árpa	”	6-20
zab	”	7-50
kukorica	”	7-”
repce	”	15-50
széna I.	”	8-”
” II.	”	7-”
szalma I.	”	4-”
” II.	”	3-”
burgonya 1 kgr.	”	—10
disznóhus I.	”	1-80
” II.	”	1-70
juhhus	”	1-04
sizr	”	1-68
marhahus I. 1 kgr.	”	1-46
” II.	”	1-36
borjuhus I.	”	1-80
” II.	”	1-90

Szerkesztői üzenetek.

Néhány szó a nemzetiségi kérdéshez. Sajnáljuk, de a cikket nem tartjuk alkalmasnak a közlésre.

H. M. (Népoktatás és szocializmus.) A cikk sajnálatunkra ezúttal nem közölhető.

S. Gy. (Erdők között... Ha meghalok.) Alkalomadtán sorát ejtjük.

Vétettem ellened... Nem közölhető.

B. H. (Keller Helén: Optimizmus.) A közleménynek két okból nem adhatunk helyet. Először is tárcafolytatásokat lapunk szük kerete folytán nem közölhetünk, másodsor pedig Keller Helén fejtegetéseinek fordítását éppen most közli a „Magyar Hirlap”.

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyílttér.

(E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.)

Császárfürdő Budapest. Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú keses hévízü gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdő, uszodák, török-, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénasavas- és villamos vizifürdők. Ivó-kúra. 200 kényelmes lakószoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

'RÓZSA-SZÁLLODA'

nagy kerthelyiségében
vasárnap, 1908. évi július
hó 19-én a szegedi honvéd-
zenekar

hangversenyt

tart este fél 9 órai kezdettel.

:: Belépő-díj 60 fillér. ::

648-32

Valódi brünni szövetek

az 1908. évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes férfruhához (Kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény 12 korona
elégendő, csak	1 szelvény 15 korona
	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20. — K.-ért, színtűgy felöltőszövetet, turistalódent, selyemkarnit stb. stb. gyári áron küld a mint megbízható és szolid cég mindenütt ismert posztgyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha az üzletszükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék.

Mintához, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss áruban.

226-40.30

HÁZELADÁS.

Deák Ferenc-utca 7. sz. a. levő házamat előnyös fizetési feltételek mellett eladom. A ház áll 8 szobából, kényelmes mellék-helyiségekkel, villanyvilágítással és nagyon szépen parkirozott udvarral.

SOLYMOSSYNE BRÁJGER MÁRIA.

(551-x.11)

Nyomdász-tanuló

jó családból

azonnal felvétetik.

ALMÁSY ÉS SZEPESSY

könyv-, zenemű- és papirkereskedése NAGYBECSKEREK.

Telefon 22.

Telefon 22.

Ajánlunk antiquarice, de teljesen új állapotban:

Gracza: „A magyar szabadságharc története”, 5 kötet, diszkiadás, 70 korona helyett 55 korona.

Jókai Mór összes művei, milleniumi diszkiadás, 100 kötet, 500 korona helyett 350 korona.

Szalay-Baróti: „A magyar nemzet története”, diszkiadás, 4 kötet, 60 korona helyett 48 korona.

Kisfaludy Sándor munkái, diszkiadás, 8 kötet, 30 korona helyett 24 korona.

Vörösmarty összes művei, 6 kötet, 24 korona helyett 15 korona.

Vörösmarty lírai költeményei, 3 korona helyett 1 korona 80 fillér.

Deák Ferenc: „Levelek”, 10 korona 40 helyett 8 korona.

„Gondolatok” 11 korona 20 fillér helyett 9 korona.

Tóth Kálmán összes költeményei 2 kötetben, 16 korona helyett 12 korona.

Magyar Regényírók képes kiadása diszkiadásban, kötetenként 5 korona helyett 3 korona.

AZ „IDEAL” IRÓGÉP

torontálmegyei vezérképviselősége.

229-x.28

Árlejtési hirdetmény.

Az aradi gör. kel. román szentszékek 1908. évi június hó 30-án kelt 3807. sz. határozata alapján alólirottak hitközségünk megbízásából árlejtést hirdetünk a Nagytörök (Torontálmegye) községben

építendő egyházi épületeire,

melynek kikiáltási ára 12318 kor. 63 fill. Az árlejtés 1908. évi augusztus 2-án d. e. 8 órakor a gör. kel. román iskola tantermében lesz megtartva.

Az árlejtők a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy más elfogadható értékpapírokban kötelesek már az árlejtés kezdetével letétbe helyezni.

A tervezet, költségvetés és a szentszék által előírt szerződési feltételek az egyházközségi tanács elnökénél bármikor megtekinthetők. Az építési terv 300 kor. költségét vállalkozó köteles fizetni. Egyházközségi tanácsnak jogában áll, hogy a folyamodó árlejtők között szabadon választhasson.

Az árlejtők semmiféle utazási vagy megjelenési költségekre igényt nem tarthatnak.

Nagytörök, 1908. évi július hó 14.

Csekala Pál,
elnök.

645-32

Onciu Miklós,
h.-jegyző.

**Szép
kajszin**

befőzésre kapható

Uri-utca 3. sz. a.

226-x.6

1212/1908. sz.

Dobrica község előljáróságától.

Árlejtési hirdetmény.

Dobrica község képviselőtestülete elhatározta az uzurpált területek felmérését és a dülő utak rendezését, miért is felhívta a mérnök urak, hogy zárt ajánlatokat 1908. évi augusztus 20-ig sziveskedjenek a község előljáróságánál bemutatni.

Az ajánlatok felett a községi képviselőtestület fog határozni.

Bővebb felvilágosítást nyújt az alólirott előljáróság.

Dobricza, 1908. évi július 13.

Zsivanovics Mihály, Jankovics Dusan,
bíró. 649-3.1 jegyző.

**BUZIÁSI PHÖNIX
ÁSVÁNYVIZ**

VESE ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL MINDEN-VIZET FELÜLMUL.
KELLEMEZ, KISSÉ SAVANYKÁS ÍZŰ, VASMENTESÍTETT,
SZÉNSAVDUS, RENDKIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.
ORVOSILAG AJANLVA.

ORVOSILAG AJANLVA.

lvógygymódra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, húgykő- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziási gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.
Nagybecskereki főlerakat: WEHNER JÓZSEF ügynöksége. Kapható
Schlesinger D. fűszerkereskedésében (a főpostával szemben), minden
fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. 4/3-13381

Irodai gyakornok kerestetik!

Kereskedelmi iskolát végzett előnyben részesül. Magyar és német ajánlatok

Strasser és König
céghez Nagybecskerekre küldendők.

647-22